

VIHREÄT nuoret

LYHYET KANNAT

Vihreiden nuorten kannat A:sta Ö:hön. Kannat ovat Vihreiden nuorten periaateohjelman sekä muiden ohjelmien ja linjapaperien mukaisia. Päivitetty viimeksi hallituksen kokouksessa 8/2018.

Abortti

Oikeus päättää omasta kehosta kuuluu jokaiselle. Tavoitteena on taata kaikille oikeus lailliseen aborttiin lääketieteellisesti koulutetun henkilön suorittamana ilman erillistä perustelua. Aborttipäätöksen tehneelle on tarjottava psyykkistä tukea.

Alkoholi

Alkoholipolitiikalla tähdätään alkoholin ongelmakäytön ehkäisyyn ja haittojen vähentämiseen. Alkoholin korkea verokanta on perusteltu. Verotus ohjaa kulutusta, ja sen avulla saamme varoja alkoholihaittojen hoitoon ja ehkäisyyn. Verotuksen lisäksi alkoholipolitiikassa on panostettava toimiviin tukipalveluihin sekä asialliseen valistukseen.

Alko tulee säilyttää valtio-omisteisena monopoliyhtiönä, mutta mietojen alkoholijuomien, kuten viinien myynti voidaan sallia myös ruokakaupoissa. Alkoholin myyntiin ja muuhun anniskeluun liittyvää byrokratiaa ja sääntelyä tulee keventää, esimerkiksi erillisistä anniskelualueista on luovuttava. Alkoholin nauttiminen julkisilla paikoilla tulee sallia. Keskiolutta ei tule laimentaa eikä alkoholin myynnin aikarajoja tai ravintoloiden aukioloaikoja tiukentaa. Lisäksi pientuottajien tukemiseksi mietojen alkoholijuomien ulosmyynti ravintoloista ja pienpanimoilta tulee sallia nykyistä vapaammin.

Alkuperäiskansat

Alkuperäiskansoille on turvattava oikeus heidän perinteisiin asuinalueisiinsa ja niiden luonnonvaroihin. Valtiolla on velvollisuus edistää alkuperäiskansojen kulttuurin, kielen ja ympäristön suojelemista. Suomen on ratifioitava kansainvälisen työjärjestö ILO:n alkuperäiskansoja koskeva yleissopimus pikimmiten. Saamelaiset ovat EU-alueen ainoa alkuperäiskansa ja siksi on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota saamelaisten oikeuksiin sekä lisätä yleistä tietämystä saamelaisten kulttuurista ja kielistä sisäilyttämällä aiheen opetusta niin äidinkielen kuin historiankin opetussuunnitelmaan.

Ammattiyhdistysliike

Työnantajan ja työntekijän välisessä suhteessa työntekijä on usein heikompi osapuoli, joten kollektiivisia sopimuksia tarvitaan takaamaan kaikille kohtuulliset työehdot.

Nykyinen työnantajajärjestöjen, ammattiyhdistysten ja valtion kolmikanta pitää kuitenkin yllä vanhentuneita rakenteita ja kaventaa demokraattisesti valittujen elinten päätösvaltaa. Järjestäytymällä työntekijät voivat silti vastata nykypäivän haasteisiin, esimerkiksi pätkätöihin ja määräaikaisten työsuhteiden ketjuttamiseen.

Asekauppa (katso myös asevelvollisuus)

Suomen ei tule käydä asekauppaa sellaisten maiden kanssa, jotka käyvät sotaa, sortuvat ihmisoikeusloukkauksiin tai rikkovat kansainvälistä oikeutta, kuten Israel, Saudi-Arabia tai Arabiemiraatit.

Asevelvollisuus

Suomen maanpuolustus on uudistettava nykyaikaisemmaksi ja sukupuolineutraaliksi. Kaksoiskansalaisia on kohdeltava yhdenvertaisesti puolustusvoimien sisällä. Nykyistä pienempi armeija on koottava vapaaehtoisista ja yleisestä asevelvollisuudesta on luovuttava. Asepalveluksesta on voitava kieltäytyä rangaistuksetta. Lopullisena tavoitteenamme on kuitenkin aseeton maailma.

Asuminen ja asunnottomuus

Asunto on perusoikeus, joka kuuluu kaikille. Pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi kuntien ja yksityisten vuokranantajien on tarjottava asunnottomille monipuolisia, yhteiskuntaan sopeutumista edesauttavia asumisratkaisuja sekä tarvittaessa tukipalveluja. Alueelliseen eriarvoistumiseen on puututtava kaavoituksella ja palvelutarjontaa kehittämällä: kunnan eri osissa on oltava laadukas ja kattava palvelutarjonta sekä monipuolisesti erilaisia asumismuotoja.

Asuntotarjontaa luottotiedottomille pitää tehostaa erityisesti valtion ja kuntien omistamissa asunnoissa.

Automaatiojäsenyys

Ylioppilaskuntien ja ammattikorkeakoulujen opiskelijakuntien asema ja niitä koskeva lainsäädäntö on yhtenäistettävä. Opiskelijoiden asemaa korkeakoulu yhteisössä on vahvistettava ja sekä ylioppilaskuntien että opiskelijakuntien jäsenyysperustan tulee pohjautua automaatiojäsenyyteen. (kopo)

Avoliitto

Avoliitto on sen solmivien henkilöiden keskinäinen, yksilön tahtoon perustuva sopimus. Valtion tehtävänä ei ole määritellä henkilöiden sukupuolta tai lukumäärää.

Avohakkuut (ks. myös metsät ja metsätalous)

Avohakkuista on siirryttävä jatkuvapuiteisen metsänkasvatuksen menetelmiin ja metsänomistajien ohjausta luonnon monimuotoisuutta ylläpitävän metsänkäsitteilyn yleistämiseksi lisättävä. Tavoitteena on avohakkuiden kieltäminen valtion metsissä.

Avoimuus

Päätöksenteon valmistelun on tapahduttava avoimesti ja kansalaisia osallistavasti kaikilla yhteiskunnan tasoilla. Eduskunnan valiokuntien sekä kuntien lautakuntien, johtokuntien ja vastaavien kokoukset on avattava. Lähtökohtana tulee olla, että kokoukset ovat julkisia, lukuun ottamatta osia, joissa käsitellään salassa pidettäviä asioita. Vihreät nuoret edistää avoimuutta kaikilla yhteiskunnallisen päätöksenteon paikoilla.

Kunnanvaltuustojen kokoukset tulee suoratoistaa sekä tarjota samalla reaaliaikainen tieto äänestyksistä ja puheenvuoroista.

Biodiversiteetti

Ks. luonnon monimuotoisuus

Degrowth

Luonnonvarojen kulutuksen ja talouskasvun välillä on tapahduttava absoluuttinen irtikytkentä tai nykyistä

talousjärjestelmää on muutettava siten, että se ei ole riippuvainen luonnonvarojen lisääntyvästä kulutuksesta.

Hallittu taloudellinen taantuma on parempi vaihtoehto kuin ympäristön tuhoutuminen, jos markkinat eivät löydä tapoja ympäristön kannalta kestävään ihmisten hyvinvoinnin ylläpitämiseen.

Demokratia (Ks. myös avoimuus ja lähidemokratia)

Demokratiaan tulee aina sisältyä todellinen valta vaikuttaa. Suoraa demokratiaa on lisättävä epäsuoran rinnalla. Jokaisella yhteiskunnan jäsenellä on oltava oikeus tuoda äänensä kuuluviin. Kaiken päätöksenteon on oltava kansalaisia osallistavaa ja läpinäkyvää.

Eläinten oikeudet (Ks. myös maatalous ja turkistarhaus)

Tavoitteenamme on yhteiskunta, jossa ihminen ei yksisuuntaisesti hyödynnä eläimiä, vaan kaikilla lajeilla on yhdenvertaiset oikeudet lajityypilliseen käyttäytymiseen. Eläinperäisistä tuotteista on pyrittävä kokonaan eroon niin pitkälle kuin se on mahdollista. Siirtymävaiheessa tuotantoeläinten oloja on parannettava merkittävästi. Eläinkokeiden tekemistä on rajoitettava ja kosmetiikan eläinkokeet lopetettava. Luonnonvaraisten eläinten suojeluun on panostettava entistä enemmän niiden luontaisessa elinympäristössä.

Eläkejärjestelmä (Ks. myös työurien pidentäminen)

Eläkejärjestelmää tulee pikaisesti uudistaa tasa-arvoiseksi siten, että suurten ikäluokkien taakka ei kasaudu nuorten maksettavaksi. Eläkeiän nosto on tärkeää ensisijaisesti hyvinvointivaltion rahoituksen kannalta. Työeläkkeiden verotusta tulee nostaa ja progressiota lisätä. Perustuslakivaliokunnan päätöstä eläkkeiden omaisuusluonteisuudesta tulee tarkastella uudelleen, jotta työeläkkeiden ja työeläkemaksujen tasoa voidaan laskea. Kansan- ja takueläkkeitä tulee nostaa, sillä pienituloisimmat eläkeläiset elävät näiden varassa. Pitkällä aikavälillä Kelan eläkkeitä tulee tarkastella osana muuta sosiaaliturvaa ja perustuloa.

Samalla työelämän puitteita on muutettava esimerkiksi niin, että työssä tuetaan yksilön jaksamista ja työssä kehittymistä läpi työuran.

Energiantuotanto (Ks. myös turve ja ydinvoima)

Vihreät nuoret kannattavat päästöttömiä ja uusiutuvia energiantuotantomuotoja. Luovutaan turpeesta ja kivihiiilestä energiamuotoina 2020-luvulla ja maakaasusta 2030-luvulla. Energiaa tulee tuottaa niin, että tuotannosta aiheutuvat haitat ovat mahdollisimman pieniä myös pitkällä aikavälillä. Energian ollessa niukka resurssi kaiken toiminnan tulee olla energiatehokasta.

Esteettömyys

Esteettömyys on ihmisoikeus. Rakennusten, liikkumisen, palveluiden ja sähköisen asioinnin on oltava esteettömiä. Esteettömyyden lisäksi tulee huomioida saavutettavuus, joka huomioi laajemmin esimerkiksi tilojen sosiaalisen ja psykologisen esteettömyyden.

Euroopan unioni (Ks. myös federalismi)

Vihreät nuoret haluaa Euroopan unionin kehittyvän liittovaltioksi. Vahva liittovaltio pystyy puuttumaan esimerkiksi ympäristö- ja ihmisoikeusongelmiin tehokkaammin kuin yksittäinen jäsenmaa. Jotta voimme saavuttaa vahvan liittovaltion EU:n päätöksentekorakenteita on muutettava.

Demokratia uudistuksessa Euroopan parlamentista, Eurooppa-neuvostosta sekä Euroopan unionin neuvostosta muodostettaisiin kaksikamarinen parlamentti, jossa nykyinen parlamentti muodostaa alahuoneen ja neuvostot korvataan EU-senaatilla, joka valitaan jokaisesta jäsenvaltiosta suoralla vaalilla. Komission rooli on muutettava yhä enemmän poliittisen hallituksen tapaiseksi. Sen jäsenet tulee valita Euroopan parlamentista ja komission tulee nauttia parlamentin luottamusta. Yksimielisyyssperiaatteesta

päätöksenteossa on luovuttava ja Eurooppa-neuvoston ja Euroopan unionin neuvoston vielä olemassa ollessa on siirryttävä enemmistöpäätöksentekoon kaikilla politiikan aloilla.

Euroopan maiden puolustusyhteistyötä on lisättävä siten, että siviilikriisinhallinta on turvallisuuspolitiikan keskiössä. Euroopan turvallisuuspolitiikan on ensisijaisesti lähdeävä riskien ennaltaehkäisystä sosiaalipoliittisin ja ei-sotilaallisin keinoin.

Eutanasia

Ihmisellä on oikeus paitsi hyvään elämään, myös hyvään kuolemaan, tarvittaessa avustettuna. Kuolemaan auttavien lääkäreiden toimintaa on seurattava tarkasti. Eutanasian on oltava mahdollisuus kaikille sietämättömästä kivusta kärsiville, jos paranemisesta ei ole toivoa.

Federalismi (Ks. myös Euroopan unioni)

Vihreät nuoret on federalistinen järjestö eli kannatamme Euroopan unionin kehittämistä liittovaltioksi. Yhtenäinen Eurooppa on paras tapa vastata globaaleihin kriiseihin kuten ilmastonmuutokseen. Vihreät nuoret uskovat vahvaan Euroopan unioniin, joka luo sosiaalisesti kestävä ja demokraattista Eurooppaa, tarjoaa jäsenmailleen taloudellista vakautta ja toimii vastapainona kansallismielisille ja populistisille voimille. Liittovaltiokehitys edellyttää EU:n hallintorakenteiden ja demokratian uudistamista niin, että kansanvaltaisuus unionin sisällä vahvistuu.

Feminismi (Ks. myös sukupuolten tasa-arvo)

Vihreiden nuorten feminismi on intersektionaalista, eli tunnistamme ja pyrimme purkamaan kaikkia syrjinnän muotoja - oli kyse sitten sukupuolen, seksuaalisuuden, etnisyyden tai vammaisuuden perusteella tapahtuvasta syrjinnästä. Näkyvän syrjinnän lisäksi intersektionaalinen feminismi pyrkii tunnistamaan ja murtamaan yhteiskunnan syrjiviä rakenteita ja piileviä asenteita. Tavoitteena on antaa jokaiselle yhdenvertainen mahdollisuus elää elämänsä omista lähtökohdistaan käsin ilman pelkoa häirinnästä tai syrjinnästä.

Päätöksenteon vaikutuksia eri sukupuoliin ja vähemmistöihin tulee arvioida päätöksenteon yhteydessä.

Fossiiliset polttoaineet (Ks. myös energia ja turve)

Fossiilisten polttoaineiden käytöstä on luovuttava. Tämän toteuttamiseksi vaadimme sitovia kieltoja, tiukempaa päästökauppaa ja fossiilisten polttoaineiden korkeampaa verotusta.

Globalisaatio

Globalisaatio on tuonut ihmisiä lähemmäs toisiaan ja osaltaan mahdollistanut hyvinvoinnin huomattavan kasvun. Samaan aikaan globaalin kapitalismin seurauksena on myös syntynyt useita ympäristöongelmia ja hyvinvoinnin epätasaista jakautumista. Kannatamme vapaata liikkuvuutta ja muuta maiden rajat ylittävää kanssakäymistä, kunhan se on ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä. Samalla globaalin oikeudenmukaisuuden nimissä Suomen on otettava vahva rooli ilmastonmuutoksen, ihmisoikeusloukkausten, globaalin eriarvoisuuden sekä muiden kansainvälisten ongelmien torjunnassa kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

Geenimuuntelu (GMO) (katso myös patentit)

Vastuullisesti toteutettuna geenimuuntelu mahdollistaa suuremmat sadot ja paremmin eri ilmasto-olosuhteisiin sopivat kasvit niin Suomeen kuin ulkomaille. Erityisesti ilmastonmuutoksen edetessä geenimuuntelu voi ratkaista monia globaaleja ruokaongelmia ja nopeuttaa eri ilmasto-olosuhteisiin sopivien lajikkeiden kehittämistä.

Haja-asutus

Elämisen mahdollisuuksia ja palveluita tulee löytyä myös maaseudulta ja haja-asutusalueilta.

Haja-asutusalueiden ympäristökuormitusta on vähennettävä tukemalla ekologisia rakennus- ja lämmitysratkaisuja sekä ympäristöä vähemmän kuormittavaa liikennettä. Uutta hajarakentamista on rajoitettava nykyistä tiukemmin rakennus- ja lupamääräyksin. Hajarakentaminen kaupunkien reuna-alueilla tulee kieltää. Maaseutualueilla haja-asutus ei saa johtaa kokonaan rakentamisesta vapaiden alueiden pirstoutumiseen. Taajamien ulkopuolella on säilytettävä myös kokonaan rakentamisesta vapaita alueita.

Harmaa talous

Harmaan talouden torjuminen on tärkeää oikeudenmukaisuuden lisäämiseksi, hyvinvointipalveluiden rahoituksen varmistamiseksi ja rikollisuuden vähentämiseksi. Talousrikosten seurauksia ei saa väheksyä, niistä on langetettava riittävän kovat rangaistukset ja viranomaisille on taattava tarvittavat resurssit harmaan talouden vastaiseen työhön. Globaalien talousrikollisten pysäyttämiseksi tarvitaan kansainvälistä yhteistoimintaa. Kilpailuviranomaisten resursseja taistella monopoleja ja kartelleja vastaan niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin on kasvatettava. Pankkisalaisuus on voitava avata veronkiertoepäilyjen tutkimista varten. Suomen on ajettava kansainvälistä varainsiirtoveroa.

Hyvinvointivaltio ja hyvinvointiyhteiskunta

Vihreät nuoret uskoo vahvaan pohjoismaiseen hyvinvointivaltioon, jossa kaikista pidetään huolta. Vahva julkinen sektori ei kuitenkaan saa estää ihmisiä toteuttamasta itseään, vaan hyvinvoivassa yhteiskunnassa kaikilla on mahdollisuus osallistua yhteiskuntaan osallisina kansalaisina, ei vain palveluiden käyttäjinä. Uskomme, että yhteiskunnan arvo mitataan siinä, miten heikoimmassa asemassa olevat voivat suhteessa muihin. Vahvoihin sosiaalisiin oikeuksiin perustuva hyvinvointivaltio on säilytettävä ja sitä on kehitettävä edelleen.

Hyvinvointivaltiossa ihmiset voivat auttaa toisiaan ja se on toivottavaa, mutta kenenkään avunsaannin ei tule perustua hyväntekeväisyyteen.

Ikäihmisten hyvinvointi

Jokainen ansaitsee arvokkaan ja onnellisen vanhuuden. Ikäihmisten kotihoidon resursseja tulee lisätä ja kotikäyntien kestoa pidentää ja täten vähentää myös vanhusten yksinäisyyttä. Kotikäyntien resurssien parantaminen tuo helpotusta myös hoitajien työssä jaksamiseen.

Ilmastopolitiikka

Ilmastonmuutosta on torjuttava kaikin keinoin. Ilmakehän lämpeneminen on pysäytettävä Pariisin ilmasopimuksen mukaisesti 1,5 asteeseen. Tämä vaatii kansainvälistä yhteistyötä ja merkittäviä muutoksia Suomen energiajärjestelmään, maa- ja metsätalouteen sekä kulutustottumuksiin. Energiajärjestelmä tulee asteittain muuttaa päästöttömäksi luopumalla kestävämmistä energiamuodoista ja tukemalla uusiutuvan energian tuotantoa ja kehitystä. Hiilinieluja ja -varastoja on kasvatettava. Kestävämmän kulutuksen päästöt tulee huomioida verotuksessa. Suomen tulee pyrkiä hiilineutraaliksi 2030-luvulla.

Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin on myös varauduttava luomalla kansallinen strategia ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Lisääntyviin myrskytuhoihin ja kasvavaan ilmastopakolaisuuteen on varauduttava.

Itämeri

Itämeren ravinnekuormitusta on vähennettävä tasolle, joka turvaa merieliöstön monimuotoisuuden palautumisen. Maanviljelyn hajakuormitusta on vähennettävä ravinteiden kierrätystä tehostamalla sekä ympäristösuojeluun kannustavalla verotuksella ja tukipolitiikalla. Yhdyskuntien haitat minimoidaan järkevällä maankäytön suunnittelulla. Kaikille Itämeren valuma-alueen valtioille tulee asettaa sitovat typpi- ja fosforipäästöjen rajat.

Meriliikenteen haittojen vähentämiseksi laivojen pakokaasujen typpipäästöjä tulee rajoittaa heti, uusia laivaväyliä ei tule rakentaa ja öljyntorjuntayksiköiden määrää lisätä.

Julkinen liikenne

Julkinen liikenne lisää tasa-arvoa ihmisten välillä sekä vähentää yhteiskunnan tuottamia ilmastopäästöjä. Julkisen vallan tulee tukea joukkoliikennettä voimakkaasti ja edistää pyöräilyyn ja kävelyyn tukeutuvan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä kehittämällä maankäyttöä tiiviimmäksi. Myös kaupunkialueiden ulkopuolella on mahdollistettava julkisen liikenteen järjestäminen esimerkiksi kutsumenetelmillä. Kaupunkialueilla ja kaukoliikenteessä on siirryttävä entistä enemmän raideliikenteeseen. Julkisen liikenteen lippujen hintoja tulee merkittävästi alentaa, ja pitkällä aikavälillä tavoitteena on siirtyä maksuttomaan joukkoliikenteeseen.

Jäämeren rata

Jäämeren rataa ei tule rakentaa. Hanke olisi loukkaus sekä ihmisoikeuksia että ympäristöä kohtaan. Jäämeren radan ympäristöhaitat ovat moninkertaisia verrattuna radan hyötyyn ja tarpeellisuuteen eikä radan suunnittelussa ole kuultu tarpeeksi paikallisväestöstä.

Kaavoitus

Kaavoituksen päämääränä tulee olla yhdyskuntarakenne, jossa palvelut ovat lähellä ja joka kannustaa liikkumiseen jalan, pyörällä ja joukkoliikenteellä. Uudisrakentaminen tulee ohjata olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Alueelliseen eriarvoistumiseen on puututtava kaavoituksella: kunnan eri osissa on oltava monipuolisesti erilaisia asumismuotoja ja työpaikkoja sekä palveluita. Kaavamääräysten autopaikkanormeja on väljennettävä niin, että on mahdollista rakentaa kokonaan autottomia kortteleita ja asuinalueita. Autopaikkanormeista tulee luopua. Autopaikkojen todelliset kustannukset on perittävä niiden käyttäjiltä.

Kaivokset

Kaivostoiminnan on oltava kestävää niin ympäristön kuin paikallisyhteisönkin kannalta, ongelmia ei saa aiheutua ympäristölle, ihmisten terveydelle tai luontomatkailulle. Kaivostoiminta ei saa uhata alkuperäiskansojen oikeuksia. Suomeen on säädettävä kaivosvero ja valtion tulee verottaa vahvasti kaivostoimintaa jotta saamme osamme uusiutumattomien luonnonvarojemme hyödyntämisestä. Mahdollisista kaivostoiminnan haitoista kaivosyhtiöiden täytyy maksaa korvaukset niistä kärsineille täysimääräisinä.

Kalastus

Kalastuskiintiöt on laskettava tasolle, joka mahdollistaa kalakantojen uusiutumisen. Kestävä kalapolitiikka vaatii nykyistä järeämpää sääntelyä Suomen ja EU:n tasolla. Uhanalaisten ja vaarantuneiden lajien, kuten Itämeren lohen, kalastusta pitää rajoittaa nykyistä laajemmin. Kalojen kutualueita pitää suojella ja elvyttää. Verkkokalastus on kiellettävä ympärivuotisesti saimaannorpan esiintymisalueilla.

Kansainvälinen opiskelu (ks. myös maksuton koulutus)

Opiskelijoiden liikkuvuutta on helpotettava kehittämällä Suomeen ja maailmalle suuntautuvaa opiskelijavaihtoa sekä parantamalla eri oppilaitoksissa ja maissa suoritettujen opintojen yhteensovittamista. Maahanmuuttajien aiemman osaamisen tunnistamista ja tunnustamista on helpotettava ja käytäntöjä yhtenäistettävä. Jokaisella koulutusasteella on oltava pakollinen opiskelijoiden kansainvälistymisjakso, jonka voi toteuttaa joko ulkomailla tai kotikansainvälistymisellä. EU/ETA-maiden ulkopuolisilta opiskelijoilta perittävistä lukuvuosimaksuista tulee luopua.

Kansalaisaloite (ks. myös sitovat kansanäänestykset)

Kansalaisaloitteet ovat hyvä tapa saada kansan ääni kuuluviin ja toteuttaa suoraa demokratiaa sekä kunnallisella, valtakunnallisella että EU:n tasolla. Kansalaisaloitejärjestelmää täytyy kehittää mm. yhdistämällä kansalaisaloitteet sitoviin kansanäänestyksiin. Kansalaisaloitteiden käsittely tulee mahdollistaa yli eduskuntakausion.

Kansalaistottelemattomuus

Harkittu, omaa etua tavoittelematon ja väkivallaton kansalaistottelemattomuus on jokaisen perusoikeus.

Radikaalikin väkivallaton toiminta ja kansalaistottelemattomuus ovat oikeutettu tapa puolustaa ihmisoikeuksia, demokratiaa ja ilmasto.

Kasvissyönti (Ks. myös eläinten oikeudet ja maatalous)

Kasvissyönnin ja vegaanisen ruokavalion suosiota on lisättävä muun muassa eläinten oikeuksien vuoksi ja ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi. Kasvisruoan on oltava edullista ja hyvin saatavilla. Julkisen sektorin tulee tarjota ainoastaan kasvisruokaa.

Kaupunkitila

Kaupunkisuunnittelulla tulee varmistaa, että kaupunkitilasta rakennetaan ihmisläheistä, mielenkiintoista ja monipuolista. Kaupunkeihin ja taajamiin on luotava lisää avointa ei-kaupallista tilaa, jossa asukkaat voivat vapaasti järjestää omaehtoista toimintaa ja tapahtumia. Julkisten tilojen monikäyttöä on lisättävä ja kuntien tilojen voittoa tavoittelemattoman ilta- ja viikonloppukäytön on oltava maksutonta.

Kehitysyhteistyö

Kehitysyhteistyömäärärahat on nostettava yhteen prosenttiin bruttokansantuotteesta. Esimerkiksi pakolaiskuluja kotimaassa, kehitysmaiden ilmatorahoitusta ja rauhanturvaamista ei saa laskea osaksi kehitysyhteistyömäärärahoja. Painopisteen on oltava kaikista köyhimpien ja heikoimpien auttamisessa. Kansalaisjärjestöjen tekemää kehitysyhteistyötä on tuettava erityisesti.

Suomen tulee ohjata vähintään 0,2 prosentin bruttokansantulo-osuus vähiten kehittyneille maille. Kehitysyhteistyötä on tehtävä aidosti yhteistyössä kohdemaiden toimijoiden kanssa. Kehitysyhteistyön lisäksi on tärkeää, että myös muu talous tukee vaurauden oikeudenmukaista jakautumista ja kestävä kehitystä globaalisti.

Kierrätys (Ks. myös kulutus)

Linearisesta taloudesta on siirryttävä kiertotalouteen, jossa raaka-aineet ja tuotteet kiertävät suljetussa kierrossa. Tavoitteena tulee olla jätteen järjestelmä, jossa tuotteet suunnitellaan siten, että materiaalit ovat tuotteen elinkaaren loppupäässä eroteltavissa ja jätteen synty on minimoitu. Myös tuotannon sivutuotteet tulee hyödyntää.

Syntypaikkalajittelu yhdistettynä mekaanisen erottelun menetelmiin on avain kierrätysasteen nostamiseen. Kasvatusta ja koulutusta kierrätyksestä on lisättävä. Kaikissa julkisen sektorin tiloissa on taattava mahdollisuus tehokkaaseen kierrätykseen.

Kilpailuttaminen (Ks. myös palveluiden tuottaminen)

Hankinta- ja kilpailuttamisosaamista on vahvistettava ja kriteerejä kehitettävä siten, että ne huomioivat tuotteen tai palvelun ja sen tuotantoketjun ekologisuuden ja eettisyyden sekä käyttäjien kokemukset. Kilpailutukset on paloiteltava pienempiin kokonaisuuksiin niin, että pienillä ja keskisuurilla palveluntarjoajilla on yhtäläiset mahdollisuudet pärjätä eivätkä kaikki sopimukset karkaa suurille yksiköille. Kolmannen sektorin ja kuntien omaa palveluntuotantoa on kehitettävä ja tuettava. Kilpailuviranomaisten resurssit moninkertaistetaan tehokkaamman valvonnan mahdollistamiseksi.

Korkeakoulutus (katso myös opiskelijavalinnat)

Tasa-arvoinen, maksuton ja laadukas korkeakoulutus on elinehto yhteiskunnalliselle oikeudenmukaisuudelle ja kehitykselle. Korkeakoulutus ei kuitenkaan ole lähipalvelu ja koulutusta on rohjettava karsia ylikoulutetuilla aloilla. Oppilaitosten rahoitus ei saa perustua vain sisäänotto- ja tutkintomääriin vaan rahoituksen kriteereiden on oltava myös laadullisia. Rahoituksen vuosittaisen vaihtelun on säilyttävä kohtuullisena ja ennakoitavana. Korkeakoulutuksen duaalimallia on selkeytettävä, jotta ammattikorkeakoulu- ja yliopistotutkintojen sisällölliset erot ovat selkeät niin työnantajille kuin opiskelijoillekin.

Kiinteistövero

Kiinteistövero on taloustieteilijöiden kannattama omaisuuteen kohdistuva vero, joka tasoittaa yhteiskunnan varallisuuseroja. Kiinteistöveroa tulee korottaa merkittävästi. Kiinteistöveron määrän tulee vastata kiinteistön todellista arvoa. Siirrytään kiinteistöverossa verottamaan ensisijaisesti maan arvoa.

Kriminaalipolitiikka

Toimiva sosiaalipolitiikka on parasta rikosten ennaltaehkäisyä. Kriminaalipolitiikan tavoitteena on oltava uusintarikollisuuden ehkäisy lisäämällä elämänhallintaa tukevia avorangaistuksia sekä päihdekuntoutusta. Nykymuotoinen vankilatuomio on useissa tilanteissa tehoton keino ehkäistä uusintarikollisuutta.

Kulttuuri (Ks. myös tekijänoikeudet)

Olemme kaikki osallisia maailman yhteisistä kulttuuri- ja tietovarannoista, jotka eivät noudata kansallisia tai kielellisiä rajoja. Julkisin varoin on taattava kulttuurin saavutettavuus kaikille ryhmille. Uudet kaupunki- ja nuorisokulttuurin sekä taiteen omaehtoiset ja spontaanit muodot on sisällytettävä kulttuuripolitiikkaan ja sen tukemiseen. Vertaisverkosta lataamisesta epäkaupalliseen käyttöön ei tule rangaista. Yksittäisten tiedostojenjakajien jahtaaminen on paitsi turhaa myös kallista. Laillisia kulttuurintuotannon levittämistä ei ole tuettava taiteilijan elinkeinon turvaamiseksi.

Kulutus (Ks. myös kunnan ympäristövastuu)

Kulutusta on vähennettävä merkittävästi ja ohjattava ympäristöystävällisempään suuntaan verottamalla sen aiheuttamia ympäristöhaittoja. Vastaavasti elinkeinotukia on suunnattava ympäristökuormitusta pienentäviin investointeihin ja poistettava kuormittavilta tahoilta.

Kunnan ympäristövastuu (Ks. myös kulutus, kaavoitus, kasvisruoka)

Jokaiselle kunnalle on laadittava oma ympäristö- ja ilmasto-ohjelma. Kunnan päätöksiin on kirjattava niiden ympäristö- ja ilmastovaikutukset. Virastojen, koulujen ja vuokratilayhtiöiden tulee olla edelläkävijöitä ja näyttää esimerkkiä kierrätyksen, pyöräparkkien ja energiatehokkaan rakentamisen suhteen.

Kunnat ja valtio työnantajina

Kunnat ja valtio ovat merkittävä työnantaja ja niiden on näytettävä esimerkkiä vastuullisena työnantajana palkkaamalla vakituisesti olemassa oleviin tehtäviin vakinaisia työntekijöitä ketjutetuilla määräaikaisilla työsuhteilla ja erilaisilla harjoittelijoilla keplottelun sijaan. Työn joustavuutta on lisättävä esimerkiksi osa-aikatyön tekemistä helpottamalla.

Kuntalaisaloite

Kuntalaisaloitteen profiilia on nostettava kunnalliseksi vastineeksi paljon julkisuutta saaneelle kansalaisaloitteelle.

Kuntarakenne

Vihreiden nuorten tavoitteena on kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien kasvattaminen (ymp) mahdollisimman vähäpäästöinen kunta, kuntalaisten tasa-arvoisuus palveluiden saatavuudessa sekä alueiden välisen haitallisen kilpailun vähentäminen. Tavoitteeseen päästään luomalla laajoja kuntakokonaisuuksia, viime kädessä pakkoliitoksin. Suurten kaupunkiseutujen kunnat on yhdistettävä. Samanaikaisesti kuntarakenteen uudistamisen kanssa on luotava kaksiportainen malli uusien, laajempien kuntien päätöksentekoon. Ylempi taso päättää koko aluetta koskevista asioista, kuten kaavoituksen suurista linjoista, terveydenhuollosta ja joukkoliikenteestä. Alemmalla tasolla päätetään esimerkiksi yksittäisten alueiden kaavoittamisesta ja lähipalveluista.

Lausunto- ja valitusoikeus (katso myös demokratia)

Lausunto- ja valitusoikeus on laajennettava maankäytöstä kaikkeen kuntalaisen jokapäiväiseen elämään vaikuttavaan päätöksentekoon, kuten kouluverkkosuunnitelmasta ja budjettileikkauksista päättämiseen. Kaikilla kuntalaisilla tulee olla valitusoikeus kunnan alueella tehtäviin kaavoituspäätöksiin. Valitusten

käsittelyjen resurssit on turvattava, jottei kuntien päätöksenteko hidastu turhaan oikeuskäsittelyjen hitauden vuoksi.

Lihavero

Eläintuotannon huomattavan suurien päästöjen vuoksi on otettava käyttöön lihavero, jotta eläintuotteiden hintaan sisällytetään niiden tuotannosta aiheutuvat ympäristöhaitat.

Liikenne (Ks. myös julkinen liikenne ja kaavoitus)

Liikennesuunnittelua tulee tehdä ilmastotavoitteiden ja maankäytön suunnittelun ehdoilla. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen houkuttelevuuden ja kulkumuoto-osuuden kasvattaminen tulee olla liikennesuunnittelun lähtökohtana. Autoilun kustannuksiin on sisällytettävä kaikki kustannukset, myös ilmastokustannukset. Polttoaineveroa on nostettava ja kaupunkiseuduilla käyttöön on otettava ruuhkamaksut ja tietullit.

Luonnon itseisarvo

Luonto kasveineen, eläimineen ja muine eliöineen on arvokas sinänsä, eikä ihmisillä voi olla oikeutta loputtomasti kuluttaa ympäristöä omien etujensa tähden.

Luonnon monimuotoisuus

Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on ilmastomuutoksen ohella maailman suurin ympäristöongelma. Suomen luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on pysäytettävä vuoteen 2020 mennessä. Suomen tulee YK:n biodiversiteettisopimuksen mukaisesti suojella 17 prosenttia maa-alueistaan. Erityisesti kosteikkojen, soiden ja metsien suojeluun ja ennallistamiseen on panostettava merkittävästi enemmän.

Luottamushenkilöiden sidonnaisuudet ja vallan keskittyminen (Ks. myös poliitikkojen ja virkamiesten karenssiajat sekä rotaatio)

Mahdollisen maakuntauudistuksen myötä Suomessa on siirryttävä Ruotsin kaksi kolmesta -malliin, jolloin tulevaisuudessa päättäjät eivät voi toimia päätöksentekijöinä kaikilla kolmella Suomen hallinnon tasolla. Lakimuutos on toteutettava samalla periaatteella kuin Suomen eduskunnan ja EU-parlamentin kesken. Kansanedustajan ei tule toimia alemmilla päätöksenteon tasoilla. Vähimmäisvaatimuksena on oltava luottamushenkilöiden kaikkien sidonnaisuuksien julkistaminen toimielimen sivuilla.

Lähidemokratia

Valtion ja kunnan on tarjottava lainsäädännön vaatimaa minimiä enemmän vaikuttamiskanavia: kansalais- ja kuntalaisfoorumeita, kuulemistilaisuuksia, sähköisiä kommentointimahdollisuuksia.

Ajankohtaiset prosessit on oltava helposti löydettävissä kunnan verkkosivuilta, ei haudattuna eri toimialojen alisivuille. Kuntalaiselle on tarjottava mahdollisuus tilata sähköinen tiedote kaikista käynnistyvistä prosesseista.

Kunnan sähköisiä tietojärjestelmiä on kehitettävä niin, että kuntalaisilla on saatavillaan yhtenevässä helppokäyttöisessä muodossa oleva reaaliaikainen tieto asioiden valmistelusta ja prosessien etenemisestä. Lisäksi kunnalliset tietovarannot on avattava kuntalaisten vapaasti hyödynnettäväksi.

Lähisuhdeväkivalta

Kaikkien tahojen kynnystä puuttua lähisuhdeväkivaltaan on madallettava ja viranomaisten välistä yhteistyötä on lisättävä. Lähisuhdeväkivallan vastaisen työn rahoitusta on lisättävä huomattavasti. Riittävät turvakotipalvelut on taattava, palveluiden piiriin pääsemisen tulee olla saumatonta ja avun saamisen kynnys tulee olla matala.

Maahanmuutto (Ks. myös globalisaatio ja globaali oikeudenmukaisuus sekä pakolaiset ja turvapaikanhakijat)

Suomen on kehitettävä työperäistä maahanmuuttoa ja luovuttava työvoiman tarveharkinnasta. Maahanmuuttajilla tulee olla oikeus säilyttää ja harjoittaa omaa kulttuuriaan Suomessa. Kaikille maahanmuuttajille on taattava mahdollisuus riittävään kotoutumiseen ja koulutukseen. Oikeus kotimaisten kielten opiskeluun sekä riittäviin tulkkaukspalveluihin tulee taata. Oleskeluluvan myöntämisprosessia on nopeutettava ja oleskelulupaa odottavien tilannetta on parannettava esimerkiksi sallimalla työssäkäynti.

Maatalous (Ks. myös eläinten oikeudet ja lihavero)

Ruoantuotannon ympäristö- ja ilmastokuormitusta ja tuotantoeläinten kärsimystä on vähennettävä laskemalla maataloustukia hallitusti ja kohdentamalla ne kestäviin ja eettisiin tuotantotapoihin sekä tiukentamalla eläintuotannon valvontaa kasvatuksesta eläinten kuljetukseen Suomessa ja EU:ssa. Ruoantuotannon tukien sekä verojen on vastattava ilmastovaikutuksia niin, että lihan ja muiden eläintuotteiden valmistaminen on päästöjensä mukaisesti kalliimpaa kuin kasvisperäinen tuotanto. Samalla maatalouden ympäristötuet on kohdistettava ympäristön tilaa aidosti parantaviin toimiin. Luomuviljelyä on tuettava ja tehoviljelyn sekä eläintuotteiden tukemisesta on luovuttava ja eläintuotteille kaikille karjalouden tuotteille on asetettava haittaverot. Periaatetta on vietävä eteenpäin myös EU-tason tukipolitiikkaan. Myös eläintuotteiden markkinointituista tulee luopua välittömästi.

Maataloustuotteilta on poistettava vientituet ja nykyisenkaltainen kehitysmaita syrjivä tukijärjestelmä on lopetettava. Vesistöjen valuma-alueille on asetettava sitovat enimmäisrajat typpi- ja fosforipäästöille.

Maksuton koulutus

Kaikkien oikeus maksuttomaan koulutukseen peruskoulusta aina tohtorin tutkintoon saakka on kirjattava perustuslakiin. Myös useamman kuin yhden tutkinnon suorittamisen maksuttomuus on turvattava perustuslailla. Maksuttomuuden on koskettava myös EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevia opiskelijoita. Lukukausimaksuista tulee luopua. Korkeakoulut tai valtiot voivat tarjota koulutustaan kansainvälisillä markkinoilla, mutta koulutuksen maksut eivät saa koskaan langeta opiskelijalle. Aidosti maksuttomassa koulutuksessa ylioppilaskirjoitukset ovat maksuttomia, materiaalmaksuja ei kerätä eikä kirjoista tarvitse maksaa millään koulutusasteella. Oppimateriaalien on siirryttävä enemmän sähköiseen, vapaasti hyödynnettävään muotoon. Harjoittelujaksojen tulee olla oikeita työsuhteita, joista maksetaan palkkaa.

Metsät (Ks. metsätalous ja avohakkuut)

Vanhat metsät on suojeltava ja lahoppuun määrä metsissä turvattava. Valtion metsien keski-ikä on kasvatettava. Metsälakia on uudistettava siten, että metsätalous on ekologisesti kestävä ja monimuotoisuutta säilyttävää. Arvokkaiden kohteiden säilymisen ja metsälain noudattamisen seuranta on siirrettävä metsäkeskuksilta riippumattoman arvioijan, kuten alueellisen ympäristöviranomaisen tehtäväksi. METSO -ohjelmaa tulee laajentaa koskemaan kaikkia elinympäristötyyppejä ja sen rahoitusta on lisättävä merkittävästi.

Metsätalous

Kestävän metsätalouden tukijärjestelmä Kemera on uudistettava, jotta se vastaa paremmin metsäluonnon suojelun tarpeeseen. Luonnolle haitalliset tuet, kuten kunnostusojitusten tuet, on lakkautettava ja kohdennettava uudelleen Kemera:n ympäristötukeen sekä metsäluonnon hoitohankkeisiin.

Yksityisten metsien vapaaehtoisen suojelun ohjelmaa METSOa tulee laajentaa ja kehittää tehokkaammaksi. Metsätalouden ympäristötukia pitää ohjata etenevissä määrin soiden ennallistamistöihin sekä kuluihin. Energiapuun ja biomassan korjuulle metsistä on luotava Euroopan unionin laajuiset kestävyyskriteerit.

Mielenterveys

Mielenterveyspalveluiden tulee olla tarvetta vastaavalla tasolla, eikä ketään saa jättää resurssien puutteen takia pelkän lääkehoidon varaan. Hoitoa tarvitsevien hoitamatta jättäminen on kallista ja aiheuttaa paljon inhimillistä kärsimystä. Erityisesti lasten ja nuorten psykiatriseen hoitoon on osoitettava riittävät resurssit ja

mm. psykoterapeuttien määrää on kasvatettava. Ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen ovat parhaita keinoja vähentää mielenterveysongelmia. Ennaltaehkäisyä ovat niin koulu- ja työpaikkakiusaamiseen puuttuminen, suoritusyhteiskunnan paineiden vähentäminen kuin nuorten vanhempien ja yksinäisten vanhusten tukiverkostojen rakentaminen.

Mielenterveydestä puhumiseen tulee kannustaa ja panostaa siihen, että kaikki uskaltavat hakea apua ilman leimautumisen pelkoa. Lisäksi tulee huomioida, että mielenterveyden ongelmat voivat vaikuttaa myös muihin kuin sairastavaan ihmiseen. Esimerkiksi lastensuojeluilmoituksen tekemiseen liittyvästä stigmasta tulee päästä eroon - tärkeintä on, että lapsi saa parasta mahdollista hoitoa ja turvaa kaikissa elämäntilanteissa.

Erityisesti nuorison ja ikäihmisten mielenterveysongelmiin tulee puuttua. Keinoja voivat olla esimerkiksi etsivä nuorisotyö ja psykiatrisen sairaanhoitajan kotikäynnit.

NATO

Suomen ei pidä hakea Naton tai muiden sotilasliittojen jäsenyyttä. Suomen on vahvistettava osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan, erityisesti siviilikriisinhallintaan.

Nettisensuuri (Ks. myös sananvapaus)

Suodatusjärjestelmät johtavat usein asiallisen aineiston estämiseen ja aiheettomaan sensuuriin. On tärkeämpää puuttua syihin kuin yrittää mekaanisesti torjua yksittäisiä nettisivuja. Laittomuuksiin on kuitenkin puututtava myös tietoverkoissa.

Nuorten vaikutusmahdollisuudet

Lapsia ja nuoria on kuultava valmisteluvaiheesta lähtien kaikissa kunnan ja mahdollisen maakunnan asioissa, ei vain viranhaltijoiden arvion mukaan nuoria koskevissa asioissa. Lapsilla ja nuorilla on oltava aitoa vaikutusvaltaa kunnan päätöksentekoon, edustus kunnan päättävissä elimissä ja budjettivaltaa.

Lasten ja nuorten edustus voidaan järjestää koulujen ja oppilaskuntien kautta tai nykymallisia nuorisovaltuustoja tai vastaavia nuorten osallistumista edistäviä keinoja kehittämällä. Järjestämismallista riippumatta valintaprosessin on oltava nykyisiä nuorisovaltuustovaaleja demokraattisempi ja vaalien äänestysprosentti on saatava muiden vaalien tasolle.

Opintotuki (Ks. myös perustulo)

Opiskelijan toimeentulo turvataan parhaiten siirtymällä perustuloon. Lyhyellä aikavälillä opintotuen taso on nostettava muiden vähimmäissosiaalietuuksien tasolle, korkeakouluopiskelijoiden opintotuen kaksiportaisuudesta tulee luopua, tukikukausien määrää on nostettava ja opintotuen tulorajoja tarkistettava vuosittain vastaamaan yleistä tulotason kehitystä. Opintolaina ei saa olla edellytys toimeentulotuen saamiselle.

Opiskelijavalinnat

Opiskelijavalinnat tulee tehdä pääsääntöisesti valinta- tai soveltuvuuskokeella tai muiden toisen asteen opintomenestyksestä riippumattomien väylien kautta. Kokeiden tulee ulkoa oppimisen sijaan mitata hakijan motivaatiota ja soveltuvuutta juuri kyseisen alan korkeakouluopintoihin. Valintakoemateriaalien tulee olla saatavilla maksuttomasti sähköisessä muodossa. Valinnoissa ei suositeta ensi kertaa korkeakoulupaikkaa hakevia, vaan kaikkia hakijoita kohdellaan yhdenvertaisesti.

Opiskelu-oikeuden rajoitukset

Opiskelu-aikoja ei tule rajata. Päinvastoin opintojen suorittamisen ei tule olla sidottu aikaan ja paikkaan, vaan opetuksen järjestämisessä on mahdollistettava eri elämäntilanteissa olevien opiskelijoiden osallistuminen opetukseen.

Oppivelvollisuus

Oppivelvollisuusikä on nostettava 18 vuoteen tai toisen asteen tutkinnon suorittamiseen.

Pakolaiset ja turvapaikanhakijat (Ks. myös maahanmuutto)

Suomen pakolaiskiintiö on nostettava 3000 henkilöön nykyisestä 750 henkilöstä.

Turvapaikanhakuprosessia on nopeutettava ja lisää resursseja on ohjattava kaikkien maahanmuuttajaryhmien kotouttamiseen: koulutukseen, kielen opetukseen, työllistymisen tukemiseen, asumiseen sekä sosiaali- ja terveyspalveluihin. Suomen tulee varmistaa, että turvapaikanhakuprosessi on turvapaikanhakijoiden ihmisoikeuksia kunnioittava. Ketään ei tule pakkopalauttaa maahan, jossa palautettavan henki on vaarassa. Dublinin sopimuksesta tulee luopua.

Palestiina – Israel

Palestiinan itsenäisyyttä ei voi jättää Israelin tahdon varaan. Suomen on tunnustettava Palestiinan itsenäisyys. Konfliktin osapuolet on saatava neuvottelupöytään. Suomen tulee tukea palestiinalaisalueiden ihmisoikeuksien toteutumista ja hyvinvoinnin kehittymistä.

Laittomissa siirtokunnissa valmistettujen tuotteiden alkuperä on merkittävä tuotteisiin tarkemmin. Suomen on lopetettava asekauppa Israelin kanssa.

Palkkatasa-arvo

Sama palkka samasta työstä on taattava kaikille sukupuolille ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän on ehdottomasti loputtava työmarkkinoilla. Etenkin matalapalkkaisilla naisvaltaisilla julkisilla aloilla tulee uudelleentarkastella palkkatasoa ja suhteuttaa se työnkuvan vaativuuteen.

Palveluiden tuottaminen (Katso myös kilpailuttaminen)

Kunnallisten palveluiden tuottamisessa voidaan käyttää monia eri palveluntuottajia, kunhan kaikille kuntalaisille taataan laadukkaat palvelut. Ryhmien, joiden kyky vertailla ja valita palveluita on rajallinen, on saatava palveluita ilman, että heidän tarvitsee toimia vertailevina kuluttajina. Myös vastuu laadun tarkkailusta on palautettava käyttäjiltä kilpailuttajalle.

Palvelumaksut

Terveyserojen kaventamiseksi terveyskeskusten käyntimaksuista on luovuttava ja kunnan on tarjottava vähävaraisille ilmaisia liikunta- ja kulttuuripalveluita.

Patentit

Ideoita ei tule voida suojata patenteilla tai muilla immateriaalioikeuksilla. Ohjelmistopatentit, liiketoimintamallipatentit ja geenipatentointi on kiellettävä. Kaikkien patenttien suoja-aika on rajattava 20 vuoteen eikä patenteja pidä myöntää liian matalin kriteerein. Patentit voidaan murtaa, jos siten voidaan pelastaa esim. merkittävä määrä ihmishenkiä, kuten joidenkin lääkepatenttien tapauksessa. Erityisesti elintärkeiden tuotteiden kuten ruoan ja lääkkeiden patentoinnin haittoihin tulee puuttua tiukalla sääntelyllä

Perustulo

Kaikille Suomessa pysyvästi asuville on taattava vastikkeeton vähimmäissosiaaliturva verottomalla ja muista tuloista riippumattomalla vähintään nykyisen perusturvan vähimmäisetuuksien suuruisella kuukausittaisella perustulolla, joka on sidottu indeksiin. Perustulo mahdollistaa tilanteen, jossa kaikkien töiden vastaanottaminen on taloudellisesti kannattavaa, mutta ei koskaan pakollista, eikä työtä koskaan tarvitse tehdä millä ehdoilla hyvänsä.

Perintövero

Perintövero tulee säilyttää, minkä lisäksi sen tasoa tulee maltillisesti nostaa. Perintöveron tulee olla

progressiivinen eikä se saa heikentää vähävaraisimpien perinnönsaajien taloudellista asemaa. Perintöjärjestelmän tulee noudattaa sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden periaatetta.

Poliitikkojen ja viranhaltijoiden karenssiajat

Ministereille ja keskeisille virkamiehille on säädettävä karenssi, jonka aikana he eivät saa siirtyä työskentelemään saman alan yritykseen tai edunvalvontaorganisaatioon, jossa he voivat käyttää sisäpiiritietoja tietyn intressiryhmän hyväksi.

Presidentti-instituutio

Vihreät uskoo parlamentaariseen päätöksentekoon, jossa vallankäyttäjillä on vastuu toiminnastaan, vallankäyttöä voidaan valvoa ja vallankäyttäjät vaihtaa. Tasavallan presidentti, jolla ei ole lainsäädäntövaltaa, mutta mahdollisuus vaikuttaa kulisseyksissä, ei ole instituutioon demokraattinen eikä avoin. "Arvojohtaja" ei myöskään koskaan voi johtaa kaikkien arvoja. Presidentti-instituutiosta on luovuttava vanhentuneena, epädemokraattisena ja kalliina. Tasavallan presidentin tehtävät pitäisi jakaa pääministerille ja muille relevanteille ministereille ja pitkällä aikavälillä instituutiosta on luovuttava kokonaan.

Prostituutio

Seksinoston kriminalisointi ei ratkaise kaupallisen seksin ongelmia. Vihreät nuoret kannattaa seksityön aseman nykyistä laajamittaisempaa laillistamista. Seksityötä koskevat lait on uudistettava tavalla, joka mahdollistaa ammatinharjoittajille nykyistä suuremman vapauden järjestää työskentelyolosuhteensa haluamallaan tavalla. Seksityöntekijät ansaitsevat myös mahdollisuuden hyödyntää samoja yhteiskunnan tarjoamia palveluita kuin muidenkin ammattien harjoittajat.

Päihteet (ks. myös alkoholi)

Vähäisten terveystarvikkeiden, kuten kannabiksen, MDMA:n ja psykedeelien käyttö, hallussapito ja myynti tulee sallia. Myynnin siirtäminen valvotuille markkinoille vie rahat järjestäytyneeltä rikollisuudelta, lisää turvallisuutta antamalla käyttäjälle varmuuden, että päihde on puhdasta sekä tuo valtiolle verotuloja, jotka voidaan ohjata esimerkiksi päihteiden haittoja vähentävään työhön. Päihteiden käytöstä ja hallussapidosta omaan käyttöön ei tule rangaista.

Pääomatuloverotus (Ks. myös rahoitusmarkkinaverotus ja verotus)

Pääoma- ja ansiotuloja tulee verottaa yhtenäisen progressiivisen veroprosentin mukaan.

Päästökauppa

Päästökaupasta on kehitettävä globaali järjestelmä ja sen valvontaa on parannettava ja mekanismeja tehostettava. Päästökaupan päästövähennystavoitetta on nostettava ja päästöoikeuksien määrää vähennettävä. Päästöoikeuksien myöntäminen ilmaiseksi on lopetettava ja kaikki päästöoikeudet on huutokaupattava. EU:n on ostettava päästöoikeuksia takaisin, mikäli niiden hinta markkinoilla laskee liian alhaiseksi. Valtiot on asetettava oikeudelliseen vastuuseen vuosittaisten määrällisten tavoitteiden laiminlyömisestä. Vastaanhangoittelevat maat tulee painostaa sopimukseen mukaan asettamalla maiden tuotteille merkittävät hiilitullit.

Rahoitusmarkkinaverotus (Ks. myös pääomatuloverotus ja verotus)

Rahaliikenteen keinottelun vähentämiseksi ja talouden vakauden lisäämiseksi on otettava käyttöön globaali rahoitusmarkkinaverotus. Vero koskisi kaikkia yritysten osake-, arvopaperi- ja johdannaiskauppoja.

Rotaatio

Vallan keskittymisen estämiseksi eduskuntaan, europarlamenttiin ja kunnanvaltuustoihin sekä mahdollisiin maakuntavaltuustoihin on säädettävä kolmen peräkkäisen vaalikauden rotaatio.

Ruotsin kielen opiskelu (ks. myös vähemmistökielet)

Ruotsinkieliset palvelut on turvattava ja niitä on kehitettävä vastaamaan tarvetta. Ruotsin kielen

osaaminen edistää pohjoismaista yhteistyötä ja yhdistää meidät skandinaaviseen kulttuuriperheeseen. Toisen kotimaisen kielen opiskelu tulee aloittaa jo aiemmin peruskoulussa, jotta kielen osaamistaso voidaan taata.

Sananvapaus (Ks. myös nettisensuuri ja vihapuhe)

Sananvapaus on avoimen yhteiskunnan perusta. Sananvapaus pitää hahmottaa vahvana oikeutena ja sen rajoituksiin täytyy suhtautua erittäin kriittisesti. Myös esimerkiksi toimittajiin ja poliitikkoihin kohdistuvaa voimakasta vihapuhetta ja uhkailua on kohdeltava sananvapauden rajoittamisena. Ilmaisunvapautta perusteettomasti rajoittavat kohdat ns. jumalanpilkkamomentti ja Suomen lipun häpäiseminen tulee poistaa laista.

Sateenkaariperheet

Kaikilla perheillä tulee olla samat adoptio-oikeudet vanhempien sukupuoleen ja määrään katsomatta. Lapsella on oltava mahdollisuus useampaan kuin kahteen juridiseen vanhempaan.

Seksuaalivähemmistöt

Kaikille ihmisille kuuluvat samat perus- ja ihmisoikeudet seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatta. Seksuaalivähemmistöjen syrjintäsuojaa on laajennettava. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin liittyvää kasvatusta tulee tehostaa kouluissa ja oppilaitoksissa ja tulee varmistaa, että seksuaalikasvatus on samalla tasolla kaikkialla Suomessa.

Sitovat kansanäänestykset

Lainsäädäntöä on muutettava niin, että kansanäänestyksen tulos on sitova ja kansanäänestys on järjestettävä, kun riittävä määrä kansalaisia tai kuntalaisia sitä vaatii. Nykyisin kansanäänestys voi olla vain neuvoa-antava. Kansalaisten tai kuntalaisten vaatiessa kansanäänestystä on nykyisin eduskunnan tai kunnanvaltuuston päätettävissä, toimitetaanko kansanäänestys vai ei.

Siviilipalvelus (Ks. myös asevelvollisuus)

Nykyisessä asevelvollisuusjärjestelmässä siviilipalveluksen tulee olla asepalveluksen kanssa tasavertainen vaihtoehto niin pituudeltaan kuin vaativuudeltaankin. Siviilipalveluksesta on tehtävä asevelvollisille houkutteleva ja helposti valittava vaihtoehto asepalveluksen rinnalle. Pidemmällä aikavälillä asepalvelusjärjestelmä on muutettava sellaiseksi, ettei nykyiselle siviilipalvelukselle ole enää tarvetta.

Soidensuojelu

Suoluonnon laajamittainen ennallistamisohjelma on toteutettava. Soidensuojelualueverkostoa on täydennettävä erityisesti Etelä-Suomessa. Heikkotuottoisten ojitettujen soiden vesitalous tulee järjestelmällisesti ennallistaa.

Sterilisaatio

Sterilisaatioikäraja on laskettava 18 vuoteen. Ihmisellä on vapaus päättää omasta kehostaan, mielipiteistään ja sanoistaan. Myös vapaaehtoiselle lapsettomuudelle täytyy yhteiskunnassamme olla tilaa. Pakkostertilisaatiota ei voida hyväksyä missään tilanteissa.

Sukupuoli ja sukupuolten tasa-arvo

Tiedostamme sukupuolten moninaisuuden ja vaadimme kaikille samanarvoisuutta. Puramme yhteiskunnan sukupuolittuneita rakenteita ja käytäntöjä sanoin ja teoin. Esimerkiksi sukupuolikiintiöt ovat keino tehdä vähemmistöissä oleva sukupuoli näkyväksi. Valtion- ja pörssiyritysten hallitukseen on asetettava sukupuolikiintiöt. Jokaisella on oltava oikeus elää elämänsä omista lähtökohdistaan eikä ulkoa annettujen roolien mukaan. Olemme siis feministejä.

Translaki tulee korjata heti ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta kunnioittavaksi.

Sukupuolivähemmistöt

Sukupuolta ei pidä ajatella mustavalkoisena käsitteenä. Sukupuoleen perustuvan syrjinnän on loputtava. Juridisen ja fyysisen sukupuolen korjauksen tulee olla mahdollinen kaikille sitä tarvitseville ilman vaatimusta sterilisaatiosta. Jokaisella tulee olla oikeus määritellä oma sukupuolensa. Intersukupuolisten ihmisten sukuelinleikkauksia tulee tehdä vain henkilön omasta tahdosta tai lääketieteellisin perustein..

Syrjintä (Ks. myös seksuaalivähemmistöt, sukupuolivähemmistöt ja sukupuolten tasa-arvo)

Kaikki syrjintä on tuomittavaa. Positiivista erityiskohtelua voidaan käyttää silloin, kun jokin erityisryhmä on aliedustettuna esimerkiksi koulutukseen hakeutumisessa tai työntekijöiden joukossa. Yhdenvertaisuuslakia ja sen valvontaa on laajennettava ja tiukennettava.

Syrjäytymisen ehkäisy

Tukea pitää olla saatavilla jo ennen kuin ongelmat pääsevät kasaantumaan. Koulujen oppilashuollolla on oltava riittävät resurssit varhaiseen puuttumiseen. Etsivillä ja jalkautuvilla työmalleilla tavoitetaan tuen tarvitsijat ajoissa. Elämän taitekohdissa syrjäytymisriski on suurin. Kaikille nuorille on taattava opiskelu- tai työpaikka.

Ihmisten ongelmat eivät katso ammatti- ja hallintokuntien rajoja. Apu saadaan parhaiten perille, kun ammattilaiset tekevät joustavaa yhteistyötä ammattirajoista huolimatta.

Erityistä tukea tarvitsevien ryhmien palvelut on mahdollisuuksien mukaan keskitettävä saman katon alle niin, että esimerkiksi masentunut nuori saa yhdeltä luukulta apua sekä mielenterveysongelmiinsa että toimeentuloon.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla tulee olla välineitä ja resursseja selvittää myös potilaan perheen tilannetta ja tarjota tarvittaessa apua.

Taide (Ks. myös kulttuuri)

Taide on tärkeä osa ihmisyyttä, ja yhteiskunnallisesti on tärkeää, että taide antaa ihmisille keinon tutkia ja ilmaista itseään ja että taiteilijat kommentoivat ja haastavat ihmisiä ja yhteiskunnan tilaa taiteen avulla. Korkeatasoinen taiteen ammattiopetus, taiteen tekemisen edellytykset sekä koko väestölle saavutettava taidekasvatus on turvattava sivistysvaltion peruskivenä. Taidekokemukset kuuluvat kaikille. Koulujen taideopetuksessa muut esittävät taiteet kuten tanssi ja teatteri tulee asettaa samalle viivalle musiikin ja visuaalisten taiteiden kanssa.

Tekijänoikeudet (Ks. myös kulttuuri)

Tekijänoikeuksien kestoa pitää lyhentää ja niiden alaisten teosten käyttämistä pitää helpottaa siten, että tekijä saa työstään riittävän korvauksen. Pidennykset tekijänoikeuksien kestoon ovat tulonsiirtoa isoille mediayhtiöille. Kuluttajille pitää määritellä oikeudet hankkimiansa teosten käyttöön eikä oikeuksia saa sopimuksilla tai teknisillä keinoilla rajata. Tällainen oikeus on esimerkiksi kopioiden valmistaminen omaan käyttöön.

Terveydenhuolto

Julkista terveydenhuoltoa on kehitettävä siten, ettei ole erillisryhmiä, joilla on muita parempi terveydenhuolto kuten työterveyshuolto, YTHS (Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiö) tai julkisin varoin tuetun yksityisen terveydenhuollon käyttäjät. Varakkaiden pako työterveyshuollon ja yksityisten palveluntarjoajien asiakkaisiksi ei saa jatkua eikä levitä muihin palveluihin, vaan julkisen terveydenhuollon on oltava tasavertaista ja laadukasta niin heikompiosaisille kuin varakkaammillekin. Julkisen terveydenhuollon on otettava huomioon eri ikäryhmät ja ihmisten erityistarpeet. Lyhyellä aikavälillä ammattikorkeakouluopiskelijat on liitettävä yliopisto-opiskelijoiden kanssa yhteisen terveydenhuollon piiriin.

Julkisen terveydenhuollon toimintaa on parannettava yhdistämällä valtion, kuntien ja Kelan rahoitus sekä siirtämällä vastuu terveydenhuollon järjestämisestä ylikunnallisille toimijoille. Vaihtoehtoisesti Suomeen on luotava kaksiportainen malli uusien, laajempien kuntien päätöksentekoon, jossa ylempi taso päättää koko aluetta koskevista asioista, kuten terveydenhuollosta. Alemmalla tasolla päätetään esimerkiksi lähikaavoituksesta ja lähipalveluista.

Tiede

Tiede, tutkimus ja koulutus ovat yksi suomalaisen yhteiskunnan kivijalka. Niin perustutkimukseen kuin erikoistuvaan tutkimukseen tulee varata riittävät resurssit. Tiede, tutkimus ja koulutus ovat itseisarvoja, joista ei tule leikata edes taloudellisten laskusuhdanteiden aikana. Tieteen, tutkimuksen ja koulutuksen vapaus on taattava kaikissa olosuhteissa korkeakoulujen riittävällä perusrahoituksella ja autonomian edistämisellä.

Tiedon saavutettavuus

Avoimuus tietoyhteiskunnassa merkitsee sitä että tieto on teoreettisen saatavuuden lisäksi oikeasti saavutettavissa. Kuntalaiselle on tarjottava mahdollisuus tilata sähköinen tiedote kaikista käynnistyvistä prosesseista. Julkisia sähköisiä tietojärjestelmiä on kehitettävä niin, että kansalaisilla on saatavillaan yhtenevässä helppokäyttöisessä muodossa oleva reaaliaikainen tieto asioiden valmistelusta ja prosessien etenemisestä. Julkisissa tietojärjestelmissä on huomioitava myös esteettömyys. Julkisin varoin tuotetut tietovarannot on avattava kansalaisten vapaasti hyödynnettäväksi.

Toinen aste (Ks. myös oppivelvollisuus ja ylioppilaskirjoitukset)

Toisen asteen dualimallia voi purkaa hallinnon ja soveltuvien osin opintojen osalta ja yhteistyötä lisätä, mutta tutkinnot on säilytettävä erillään. Lukioiden ja ammattioppilaitosten on järjestettävä opetusta niin, että opiskelijoilla on halutessaan aidosti mahdollisuus suorittaa yhdistelmätkinto.

Turkistarhaus (Ks. myös eläinten oikeudet)

Turkistarhaus on siirtymäajalla kiellettävä koko EU:ssa. Turkistarhauksessa eläinten hyvinvointia ei pystytä riittävässä määrin takaamaan ja elinkeino on haitallinen ympäristölle. Turkistarhaus ei kuulu eettisesti toimivaan nyky-yhteiskuntaan. Turkistarhaajien uudelleentyöllistymistä tulee tukea.

Turve (Ks. myös energiantuotanto ja fossiiliset polttoaineet)

Turve ei ole uusiutuva luonnonvara, vaan se on rinnastettava muihin fossiilisiin polttoaineisiin. Turpeentuotannosta on luovuttava 2020-luvulla. Lyhyellä aikavälillä turpeen syöttötariffit on poistettava ja turvetta verotettava sen aiheuttamien päästöjen mukaan.

Työurien pidentäminen (Ks. eläkejärjestelmä)

Työurien pidentäminen on tärkeää hyvinvointivaltion rahoituksen kestävyys turvaamiseksi ja siinä on tärkeää varmistaa sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus. Työuria on pidennettävä ensisijaisesti työurien keskeltä parantamalla työelämän laatua ja ihmisten työssäjaksamista, mutta myös vanhuuseläkeikää on korotettava.

Uskonnot

Valtion ei tule suosia mitään katsomusta. Valtio ja kirkko on erotettava. Uskonnonopetus on korvattava kaikille yhteisellä yleisellä katsomusaineella.

Vanhemmuus

Kaikkien vanhempien tulisi pitää vanhempain- tai hoitovapaata tutustuakseen lapseensa ja osallistuakseen lastenhoitoon. Julkisen vallan on kannustettava tähän voimakkaasti. Vanhemmuuden kustannukset on tasattava kaikkien työnantajien kesken. Vanhempainvapaat on jaettava 6+6+6 -mallin mukaisesti. Malli ei kuitenkaan saa syrjiä yhden vanhemman perheitä. Adoptio-, etä- ja sosiaalisilla vanhemmilla tulee olla oikeus samoihin etuuksiin kuin ydinperheen biologisilla vanhemmilla.

Vapaa liikkuvuus

Oikeus vapaaseen liikkumiseen kuuluu jokaiselle. Siksi vapaan liikkuvuuden esteitä on purettava. EU-maissa pitkään olleille siirtolaisille on myönnettävä oleskelulupa. Siirtolaisten sulkemista säilöönottokeskuksiin ei voida hyväksyä. Viisumivaatimuksista EU:n ulkopuolisille maille tulee luopua.

Varhaiskasvatus

Jokaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen ja kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen vanhempien tulotasosta ja työllisyystilanteesta riippumatta. Laadukas varhaiskasvatus luo pohjan koko koulutuspolulle sekä lapsen valmiuksille toimia yhdessä ryhmän jäsenenä. Subjektiiivisesta oikeudesta varhaiskasvatukseen tuleekin pitää kiinni kaikissa kunnissa. Päiväkotien pitää pystyä joustamaan nykyistä enemmän ja hoitoa on oltava tarjolla perheen tarpeiden mukaan sopivaan aikaan ja osa-aikaisesti. Ryhmäkoot on pidettävä riittävän pieninä.

Verotus

Verotus on keino ohjata yhteiskunnallista toimintaa oikeudenmukaiseen ja ekologisesti kestäväan suuntaan. Verotuksen tarkoitus on julkisten menojen rahoitus, ihmisten ja organisaatioiden ohjaaminen, tuloerojen tasaaminen ja markkinavirheiden korjaaminen. Vihreät nuoret vaatii pääomatulojen progressiivista verotusta, omistusasumisen verotuksellisen erityisaseman purkamista ja asuntotulon verottamista, haittaveroja asettamista ympäristöä saastuttaville toimille ja terveyttä heikentäville tuotteille sekä perintöveron säilyttämistä. Verotuksen tulee johdonmukaisesti johtaa ympäristön tilan paranemiseen. Verotuksen on kokonaisuudessaan oltava yksinkertaista mahdollisimman selkein säännöin ja harvoin poikkeuksin. Verotus mahdollistaa kulutuksen ohjaamisen tehokkaammin ja oikeudenmukaisemmin kuin kiellot, mutta verotuksen ohjausvaikutusten on oltava läpinäkyviä. Suorat tuet ja selvät erilliset haittaverot ovat läpinäkyvämpi tukimuoto kuin poikkeukset verotuksessa.

Vihapuhe

Vihapuhe on sanallista väkivaltaa, joka rajoittaa erityisesti naisten ja vähemmistöjen mahdollisuuksia toimia suomalaisessa yhteiskunnassa. Etenkin toimittajia, poliitikkoja ja yhteiskunnan epäkohtia esiin nostavia aktivisteja pyritään hiljentämään vihapuheen keinoin. Siksi Vihreät nuoret pitää vihapuhetta uhkana kansalaisoikeuksien toteutumiseksi ja demokratialle. Vihapuhe on kiellettävä selkeästi Suomen rikoslaisissa.

Vähemmistökielet

Keskeisiä palveluja on tarpeen mukaan tarjottava ja kehitettävä myös saameksi, romaniksi, karjalaksi, viittomakielillä, venäjäksi, englanniksi ja muilla vähemmistö- ja maahanmuuttajakielillä. Vähemmistökielten elvyttämiseen on taattava riittävät resurssit.

Ydinvoima (Ks. myös energiantuotanto)

Uuden sukupolven jätteen ydinenergia voi toimia osittaisena energiaratkaisun ilmastonmuutoksen hillinnässä, mutta pitkällä tähtäimellä ihmiskunnan tulee siirtyä kokonaan uusiutuviin ja päästöttömiin energiaratkaisuihin. Emme kannata uusien nykymallisten ydinvoimaloiden rakentamista.

Yhteiskuntavastuu (Ks. myös kunnan ympäristövastuu)

Julkisen vallan on tuettava Reilun kaupan kaltaisia sertifiointijärjestelmiä sekä ohjattava kuluttajia ja yrityksiä tekemään eettisiä valintoja sekä edistettävä yritysten yhteiskuntavastuuraportointia. Vastuullisesta tuotannosta on tehtävä helpompaa ja taloudellisesti kannattavampaa kuin vastuuttomasta.

YK:n ympäristöjärjestö

YK:n alaisuuteen on perustettava riittävällä rahoituksella ympäristöjärjestö nykyisen ympäristöohjelman tilalle. YK:n kestävä kehityksen komiteasta pitäisi muodostaa nykyisen ihmisoikeusneuvoston tapainen kestävä kehityksen neuvosto.

Yksilönvapaus

Jokainen on vapaa toimimaan tahtonsa mukaan, mikäli ei rajoita muiden vapauksia tai aiheuta vahinkoa ympäristölleen. Meillä kaikilla on vapaus päättää omasta kehostamme, mielipiteistämme ja sanoistamme. Haluamme purkaa pakottavia rakenteita. Ihmisten vapauksia ei tule rajoittaa ilman päteviä perusteita. Vapaus merkitsee meille aitoa oman elämän hallintaa ja mahdollisuutta tehdä itseämme koskevia päätöksiä ilman muiden vaikutusta.

Yleisradio

Yleisradion rooli on tärkeä demokralialle, sananvapaudelle sekä kotimaiselle kulttuurille ja journalismille. Puolustamme Yleisradion julkisen palvelun tehtävää sekä sen pitkäjänteistä rahoitusta.

Ylioppilaskirjoitukset

Ylioppilaskirjoituksista on luovuttava ja osaamisen arviointi suoritettava kurssikohtaisesti.

Ympäristöhallinto

Itsenäistä ympäristöministeriötä ja ympäristöhallintoa on vahvistettava ja vuorovaikutteista ympäristöhallintaa kehitettävä. Valtion ympäristöviranomaisille on taattava oikeus valittaa toisen viranomaisen päätöksestä. Valtion lupa- ja valvontavirastossa (LUOVA) ympäristön luvittavat ja valvovat tehtävät on pysyttävä organisaatiossa erillään.

Maa- ja metsätalousministeriö tulee lakkauttaa ja sen toimet siirtää ympäristöministeriölle sekä työ- ja elinkeinoministeriölle.

Ympäristöririkokset

Resursseja ympäristö- ja luonnonsuojelurikosten tutkintaan on lisättävä ja ympäristöoikeudellista osaamista oikeuslaitoksessa vahvistettava. Valtioiden rajat ylittävistä ympäristöririkoksista tuomitsemaan on perustettava kansainvälinen ympäristötuomioistuin.

Yrittäjyys

Yrittäjyyden tukeminen on keino lisätä ihmisten mahdollisuutta hankkia itselleen taloudellisesti itsenäisempi asema, toteuttaa itseään ja rakentaa yhteiskuntaa. Yrittäjyys tulee nähdä kaikille mahdollisena valintana, minkä vuoksi asenteiden yrittäjyyttä kohtaan on muututtava. Oppilaitosten yrittäjyyskasvatuksen lisääminen on yksi tapa tukea yrittäjyyttä. Yrittäjyyskasvatuksessa on painotettava myös etiikan ja vastuullisuuden merkitystä liiketoiminnassa. Yrittäjillä on oltava samanlainen mahdollisuus sosiaaliturvaan kuin muillakin. Perustulo ratkaisee monia yrittäjyyteen liittyviä ongelmia. Startup-yrittämistä ja nuorten yrittämistä on tuettava. Myös yhteiskunnallisten ja sosiaalisten yritysten sekä osuuskuntien toimintamahdollisuuksia on parannettava. Valtion on poistettava yrittämisen esteitä, jotta kilpailu markkinoilla pysyy terveenä ja kuluttajille hyödyllisenä.

Äänikynnys

Vaalijärjestelmän tulee pyrkiä jokaisen äänen yhdenvertaiseen vaikuttavuuteen. Siksi piileviä äänikynnyksiä pitää purkaa eikä keinotekoisia äänikynnyksiä pidä luoda.

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus

Äänestys- ja vaalikelpoisuusikäraja on laskettava viiteentoista vuoteen kaikissa vaaleissa, aloittaen kunnallisvaaleista. EU-kansalaisella on oltava kaikissa vaaleissa oikeus äänestää siinä jäsenvaltiossa, jossa hänellä on vakituinen asuinpaikka.